

JETAKARI IROSANKINARE JUAN

Ñaantsi okantakota Añaantarentsi

1 ¹Jiroka kantakotachari jaka nosankinatzimiri: Iriira ipaitaitziri “Ñaantsi okantakota Añaantarentsi.” Itzimitataika pairani irovakera etantanakarori jovetsikantayeetzi. Naakayetake kemataikeri, naakayetake ñaataikeri, nantantayeetaari nako. ²Tema irika paitachari “Añaantarentsi.” Joñaakantaka irirori, inampitapaintaro kipatsiki, naakayetake ñaakeri. Irootake noñaaventantakamiriri kantaitachani añaantarentsi, tema jañiitataika pairani irirori itsipatakari Ashitariri. Iriitake oñaakaanari naakaite. ³Irootake noñaaventantamiriri itzimi nokitajaantakari, nokemajaantakeri eejatzi, inkene aapatziyavakaayetaiya aakaite. Iriitajaantakera Ashitairi itzimi aapatziyaari, ari akempitaanairiri eejatzi Itomi. ⁴Iro opoñaantari nosankinayetaimiro eerokaite, ari onkantya panintaatzii-vaitantyaari.

Ipaitaitziri Pava Kitainkari

⁵Jiroka ñaantsi jiyotakaanari Cristo, irootake novavisaimiri eerokaite: Ipaitaitziri Pava “Kitainkari,” tera inkempityaaro tsirenikiri. ⁶Aririka ankante “Naapatziyari Pava,” eekerorika antapiintatyeero kaariperori, athaiyaka. Okempivaitakoro tsirenikimi aniitzi, apiyathatarora kyaaryoori. ⁷Irooma aririka asaikanai kameetha tekatsi antzimotante, ayotaantanairo kyaaryoori,

arira amatakeri aakameethatavakaayeta-naiya. Tema okempivaitakaro asaikatyeemi okitainkatzi, akempitakotaari Pava isaikira irirori kitainkariki. Ari onkantya impeyakotantairori antayevetakaro kaariperori, irootakera ikapathainkatantakari Cristo ikamimentakairanki. ⁸Aririka ankante “Te nantanetero kaariperori,” apanirora amatavivaitaka, te ayotakotero kyaaryoori. ⁹Irooma aririka ankamantairi Pava okaratzi kaariperori antayetziri, aritake irimatakeri irirori impeyakotairo. Tema ikyaryooventapiintayetakai irirori, tampatzikashireri inatzi, iriitake kiteshireperotakaineri. ¹⁰Aririka ankantavaite “Te nonkaariperote,” okempivaitakaro ankantatyeemi “Thairi inatzi Pava.” Tera ayotakotairo iñaane.

Iri Cristo ookaakoventayetairi

2 ¹Notomiite, opoñaantari nosankinatzimiro iroka ari onkantya eero pantantaro kaariperori. Irooma aririka antake kaariperori, tziatsi ookaakoven-taine janta Ashitairiki. Iriitakera Jesucristo, kameethashireri. ²Iriitake otsimaryaakeriri Pava irovasankitaaventa-romi ayaariperonka. Tera intaani irookaakoventai aakaite, aña maaroitenti atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki. ³Jiroka ayotantyaari kyaaryoorika ayotairi Cristo: Aririka amonkaratapiintanairo ikantakaantairi. ⁴Tzimatsirika kantavetachane, “Niyotziri naaka,” iro

kantacha irika eeniro ipiyathataro ikantakaantane, ithaiyakara irika. Te iriyotakotero kyaaryoori. ⁵Itzimirika monkaratanairori ikantakaantane, iriira etakoperotanaariri Pava. Iroora ayotantari kyaaryoo atsipashiretanaari. ⁶Tzimatsirika kantatsine, “Notsipashiretaari naaka,” ontzimatye isaikanai kameetha iroshiyakotyaari ikantapaintara Cristo.

Ovakerari ikantakaantaitziri

⁷Iyeikiite, kaarira ovakerari ikantakaantaitane nosankinatzimiri. Aña iro piyotzitataikari pairani. Irootake ñaantsi pikemayetakeri pairani eerokaite. ⁸Irojatzimaitaka kempitakarori ovakerari ikantakaantaitane, okantakaaro jantapaintziri Cristo. Okantakaaro pantayetanairi eejatzi eerokaite. Kempivaitaka iroñaaka avisainkatanake tsireñeenkari, iri kitainkatapaintsi iriiperori kitainkari. ⁹Tzimatsirika kantatsine, “Jashitaana kitainkari,” irojatzimaita ikisaneentavaka ikaratzi ikempisantzinkaritzzi, tekeraata jimatziro, aña okempivaitakaro irojatzimi isaikakemi otsirenikitzi. ¹⁰Iriima itzimi etakotanaariri ikaratzi ikempisantzinkaritzzi, iriitakera kempitanaariri itzimi aniitanaatsiri okitainkatzi, te irantzivaivaitya, tera ontzimayetatye inkantzimoneentavakaiyaari. ¹¹Itzimi kisaneeentavakaachari ikaratzi ikempisantzinkaritzzi ikempitakari itzimi aniitantarori tsirenikiri. Te iriyote tsika ikeni, te irokichaate otsirenikitakera.

¹²Notomiite, eeroka nosankinatizini iroka tema pikempisantairi Cristo, pipairyapiintairi ivairo, irootake ipyakotantaamirori piyaariperoshirenka. ¹³Ashitaaniri, eeroka nosankinatizini iroka tema piyotairi Cristo itzimi añiitainchari pairani etantanakarori jovetsikantayeetzi. Evankariite, eeroka nosankinatizini iroka

tema poitsinampagairi kamaari. Notomiite, eeroka nosankinatizini iroka tema piyotairi itzimi Ashitaamiri. ¹⁴Ashitaaniri, eerokaite nosankinatizini tema piyotairi añiitainchari pairani etantanakarori jovetsikantayeetzi. Evankariite, eeroka nosankinatizini iroka tema shintsishire pikantayetaa, piyotairo iñaane Pava, poitsinampagairi kamaari.

¹⁵Eero petashivaitaro osavisato. Tzimatsirika etashivaitakyaarone osavisato, tera jetakoperotaari Pava. ¹⁶Tema maaroni osavisato tera ompoñeeya Pavaki, aña osaviveriki opoñaaro. Jiroka okanta osavisato: anevetashivaitaro kamaarotatsiri, anevetashivaitaro añaayetziri, ankovaivate ankantakaaperotyaa. ¹⁷Maaroite iroka osavisato otzimi ineveyetari atziriite, ari aperotaiya. Iriima itzimi antanairone ikoviri Pava, iriitake kantaitaachane irañagai.

Kisaneentziriri Cristo

¹⁸Notomiite, irootaintsi onthonkimataiya kipatsi. Pikemaiyake eeroka ari inkoñaatapaake kisaneeenterine Cristo aririka onthonkimataiya. Tzimataike iroñaaka jaka kisaneeentayetakeriri Cristo. Iro ayotantari iroñaaka irootzimataitaikera onthonkimataiya kipatsi. ¹⁹Irikaite kisaneeentakeriri Cristo, iriyetakera akaravetapiintakari akempisantzzi, itzimi ookaventayetanakairi. Omaperotyaaami inkarayetaimi, eeromi jookaventayetaimi. Iroora jookaventayetanakai, ari ayoyetzi tera omaperotajaantya inkarashireyetai aakaite. ²⁰Iro kantacha eerokaite, jotyaantaitakemiri Tasorensinkantsi irinampishiretantyaamiri, kempivaitakara isaipatzii-toyeeantakamiri. Aritake piyoyetairo eerokaite iroka. ²¹Irootajaantake nosankinatantamirori iroka, tema aritake piyotairo eeroka kyaaryoori. Aritake piyoyetairo pinashitaaro iroorika

thaiyaantsi. ²²¿Itzimikama thaiyachari? Iriitakera itzimi kantatsiri “Jesús kaari Cristo.” Iriitake kisaneentakeriri Cristo. Irijatzi manintakeriri Pava, ari ikempitaa-keri eejatzi Itomi. ²³Itzimirika maninta-vaitakerine Itomi Pava, irijatzira jimanin-tajaantake Ashitariri. Iriima tsika itzimi kempisantairiri Itomi, omaperora jashitajaantaari Ashitariri. ²⁴Irooma eerokaite, oisokero pinkantanakero petakari pikemakero pairani. Iroorika pimatankeri, ari poisokerotakyaari Itomi, ari pinkempitaanakeriri eejatzi Ashitariri. ²⁵Jiroka ishinetajaantakairi irirori: Ari ankantaitaatyeni añaashireyetai.

²⁶Iroora nosankinatzimiri tsika ikantakota ikaratzi kovayetsiri iramata-viyetemi. ²⁷Iro kantamaitacha eerokaite, oisokero pikantaventakero isaipatziitoyee-takemi. Irootake eero okovityaanta intzime pashine iyotagaimine. Irika Tasorentsinkantsi ikempitakaanakamiri isaipatziitoyeetantyaamiri, iri iyotaa-yetzi-miri kameetha. Jiyotaimiro kyaaryoori, kaarira thaiyaantsi iriyotaimi. Ontzimatyepantayetairo tsika okantajaanta jiyotayimi irirori, pintspashireyetaiyaari.

²⁸Ari okanta notomiite, ontzimatyepantayetaiyaari Cristo, onkantya eero apashiventavaitanta aririka impiyake, aña aventaashire akantya amonthaavaiyaari. ²⁹Aritakera piyoyetairi kameethashireri natzi Cristo, arira piyotairi eejatzi itzimirika ashimintatanaarori irantanairo kameethari, kempivaitaka irapiitakeromi intzimayetaimi ikantakaanaarira Cristo.

Itomiite Pava

3 ¹Pinkinkishiretero iroka: Antaro jetakotai Pava, itomiyetai. Omaperora. Tera inkemathatero osavisatzi tsika ipaita Cristo-tatsiri, ari ikempiyetairi eejatzi aakaite te inkemathayetai. ²Ari okanta netakotaneete. Itomi Pava

anayetai. Tekera ayotaa-jatero tsika ankantayetaiya apaata. Intaani ayotzi ari ankempitaiyaari ikantara Cristo aririka impiyapaake, tema ari onkantake añeeri tsika ikantajaanta irirori. ³Maaroni atziri itzimi kovairone irifeero impiyantaiyaari, irantapiintairo onkarate kiteshoretakairine. Tema Cristo kiteshire ikanta irirori.

⁴Iriima itzimi kaari ovashaanterone jantayetziro kaariperori, ipiyathatatyaa-ro ikantakaantziri Pava. Tema iroka kaariperori, piyathataantsi onatzi. ⁵Piyotaiyini eeroka opaita ipokantakari Cristo kipatsiki, tema iro ipokantakari iraperotairo kaariperori. Tera irantapaintero irirori kaariperori. ⁶Ikaratzi oisokerotanaariri Cristo, te arite irantanairo kaariperori. Tema inkarate oisokerotarori kaariperori, tera iriyotajatairi Cristo. ⁷Notomiite, eero pamatavitaaritzii.

Inkarate antapiintanairone kameethari, iriitakera kameethashireri, ikempitakotanaari Cristo ikameethashiretzi irirori. ⁸Iro kantacha itzimirika antapiintakerori kaariperori, joisokerotakyaari kamaari. Tema iri kamaari etakaantakarori jantakero kaariperori. Iroora ipokantajaantakari Itomi Pava kipatsiki, iraperotairo kaariperori otzimi joñaakantakeri pairani kamaari. ⁹Iriima ikaratzi jovameethashiretairi Pava kempitanaachari ovakerami intzimayetaimi, tera irantapiintanairo kaariperori. Tema Pava tomintanaari, kempivaitaka irapiitakeromi intzimayetaimi ikantakaanaarira Pava. ¹⁰Irootake kaari okompitanta ayoteri itzimi jashiyetari Pava, itzimi jashiyetari kamaari. Maaroni kaari antapiintanairone kameethari, tera inkaratairi Pava. Ari ikempitari eejatzi kaari etakotavakaachane ikempisantzin-karitzii, te inkaratairi Pava.

¹¹Jirokara ñaantsi pikemayetavakeri pairani ovakera pikempisantantanakari,

ikantaitzi: Ontzimatye etakotavakaaye-taiya. ¹²Eero oshiyakotari ikanta Caín, kaariperoshire jinake jovakeri irirentzi. ¿Opaitama jovantakariri? Aña iro jovantakariri okantakaari ikaariperoshiretzi Caín, iriima irirentzi kameethashire jinake irirori. ¹³Iyekite, eero okompitzimotami aririka inkisaneentavaitemi osavisatzi. ¹⁴Ayotaiyini aaka, kempivaitaka kamashire akantayevetaka pairani. Iro kantacha iroñaaka, kempivaitaka añaashireyetai. Iro ayotantari, tema etakoyetava-kaapiinta akempisantayetaira. Itzimi kaari etakotantachane, ikempitakari kamashireri. ¹⁵Itzimirika kisaneentantatsiri, ikempitakari ovantaneri. Ayotakotaiyirini aparoni ovantaneri eero iñeero irañaashireyetai. ¹⁶Jirika oñaakantaperotzirori tsika ikantaita jetakotantaita: Ikamimentakai Cristo aakaite. Iro amatanairi aakaite, mintha ankantya ankamimentantayete. ¹⁷Tzimatsirika otzimimotziriri ashaakaron-tsi, impoña iriñe aparoni iyeki kovityaavaitaneri, iri imashithavaitake irika iyeki, tekerka jimaperotzirori iretakotaiyaari Pava. ¹⁸Notomiite, te arite ankantashita-piintya, “Netakotanta.” Aña ontzimatye antanairo oñaarontzirori etakotanta. ¹⁹Irootakera ayotantaari omapero jashiyetai Pava. Tema ayotaira jashiyetaira Pava, irootake aventaashiretantaariri añaañatairi, ²⁰onkantavetakya ontzimayete-mi ompaitya katsitzimoshiretaineri. Tema Pava jiyotziro maaroni, jiyotzitaro akinkithashiretane okaratzi katsitzimoshiretakairi akaariperotake. ²¹Netakotaneete, aririka ovashaantairo okaratzi katsitzimoshiretakairi, ari añaakero aventaashiretaiyaari Pava añaañatairi. ²²Iro ayotantyaarori aritake irimatakairo onkarate ankovakoyeteriri. Tema amonkarayetairo ikantakaantane, antapiintaineri ikoviri irirori. ²³Jiroka ikantakaantane: Ontzimatye aventaiyaari, ampairyaapiintairi Itomi Jesucristo. Ontzimatye etakotavakaaye-

taiya. Iroora ikantakaantane amatairi. ²⁴Inkarate monkarayetairone ikantakaantane, iriitakera tsipashiretaariri. Iri Tasorentsinkantsi jotyaantakairi iyotakaa-yetairi omapero atsipashiretaari.

Itasorenka Pava ipoña iisaneentashiretane Cristo

4 ¹Netakotaneete, tzimatsi osheki kantavetachari: “Naaka kamantantaineri.” Iro kantacha kamaarira ñaavaitakaa-keri. Irootake eero pikempisantantari okaratzi inkantayeteri, aña ontzimatye piñaantyaari iriitajaantakerika Pava ñaavaitakakeri irika kamantantaineri. ²Jiroka ayotantyaari iriirika Itasorenka Pava ñaavaitakairiri, aririka inkante: “Jatzirizimotai Jesucristo.” ³Iriima itzimi thainkañaanetakerone ikantayeetakeri, kaarira jashitari Pava, iriitakera jiñaavaitakakeri iisaneentashiretane Cristo. Pikemakotaiyakeri eerokaite, ari intzimake jaka kipsatsiki ñaavaiterone iroka. Aritakera tzmikake. ⁴Iro kantacha eerokaite, notomiite, jashitami Pava, eerokara anaakoyetakeriri. Tema iniroite ishintsinka Cristo, itzimi pitsipashiretaari eerokaite. Janaakotairira itzimi tsipashiretakariri osavisatzi. ⁵Irikaite kempivetakariri kamantantaineri, osavisatzi inatzi. Irootake ikempisantavakaantari okaratzi josavisatzi-tzi. ⁶Irooma naakaite, jashiyetaana Pava. Irootake pikempisantantaineri pikaratai jashiperotaami Pava. Temaita ikempisantayetai kaari iyotairine Pava. Ari okanta, te okompitanta ayoyetairi itzimi jiñaavaitakaa-yetairi Tasorentsinkantsi, okanta jimatantaarori jiyotaantairo kyaaryoori. Ari ayotziriri jashitari kamaari itzimi iyotaantzirori kenashivaitaantsi.

Pava iriitake ipaitaitzi “Etakonkantsi”

⁷Netakotaneete, ontzimatye petakotavaka-yetaiya. Itzimirika antanairori iroka, kempivaitaka irapiitakeromi intzimayetaimi

ikantakaanaarira Pava. Iriiyetake iyoyetairiri. ⁸Itzimirika kaari etakotantachane, te iriyotairi Pava. Tema Pava ipaitaitziri irirori “Etakonkantsi.” ⁹Jiroka ikanta Pava joñaakairo omapero jetakotai: Jotyaaantakairi irapintzite Itomi jaka kipatsiki, okanta jimatakaayetairori aakaite añaashireyetai. ¹⁰Jiroka okantakota irooperori etakonkantsi: Tera aakaite poñaakaantyaarone etakotaiyaari Pava, aña iri Pava poñaakaantakarori jetakoyetai. Tema iniroitera jetakoyetai, jotyaaantakairi Itomi. Iriitake otsimaryaakeri Pava irovasankitaaventairomi ayaariperonka. ¹¹Netakoyetane, jetakotaira iniroite Pava, ari ankempiyetaiyaari aakaite etakotavakaayetaiya. ¹²Tekatsira aparoni atziri ñaakerine Pava. Iro kantacha aakaite kantatsi antsipashiretaiyaari, aririka etakotavakaayetaiya. Iriitakera Pava matakairone aatakaantyaarori etakotantapiintaiya.

¹³Tema Pava jotyaaantakairi Tasorensinkantsi inampishirentai, iro ayotantaari omapero atsipashiretaari. ¹⁴Tema naakayetajantaake ñaayetairi Itomi Pava, itzimi jotyaaantakeri kipatsiki. Iriitakera nokinkithatakoyetairi. ¹⁵Itzimirika kantatsiri, “Jesús Itomi inatzi Pava,” iriitakera maperotzirori itsipashiretaari Pava. ¹⁶Ayotaira aakaite tsika ikanta jetakoyetakai Pava, akempisantayetairi. Tema Pava ipaitaitziri “Etakonkantsi.” Inkarate etakotantapiintaachaneri, itsipashiretapiintaarira Pava. ¹⁷Irootake aatakaantyaarori etakotantapiintaiya, aventura ashire averi Pava, irojatzii apaata amonthaantavaiyaariri aririka iramena-koyetairi maaroi teni. Tema aripaite ankempitaiyaariri Cristo. Aritakera amatzitataikero akempitakari iroñaaka eeniro asaikayetzi jaka kipatsiki. ¹⁸Eero atharovakaavaitari itzimi etakoperotairi. Etakora jovai irirori, eero atharovakaari irovasankitai. Aririka antharovakaiyaari, tekeratara ayoperote omapero jetakotai.

¹⁹Irootakera etakotantaariri aakaite Pava, apiyatatyaari jetakarora jetakoyetakai aakaite. ²⁰Intzimerika kantatsine, “Netakotane inatzi Pava,” iro kantacha ikisashiretziri iyeki, ithaiyakara irika. Tema kaari etakotyaarine isheninka, itzimi jiñiiri, ¿Tsikama inkene iretakotyaari Pava, kaari koñaanetatsine? ²¹Irootake otzimantari ikantakaantakeri, ikantake: Ikaratzi etakotaariri Pava, ontzimatyete iretakotaiyaari iyekiite.

Aventaashirenka oitsinampaantya osavisato

5 ¹Maaroni aventura ashiretaneri kantatsiri, “Irika Jesús, Cristo inatzi,” itomira Pava jinayetaatzi, kempivaitanaa irapiitakeromi intzimayetaimi. Ikaratzi etakotaariri Ashitairi, jetakotaarira eejatzii itomiyetaari irirori. ²Aririka etakotaiyaari Pava, aririka amonkarayeneri ikantakaantane eejatzii, iro ayotantaari omapera etakoyetari itomiyetaari irirori. ³Aririka etakoperotainaiyaari Pava, iroovaitakera amonkarayeneri ikantakaantane. Eero opomerentsita amonkarayetairo ikantakaantane. ⁴Ikaratzi ikempitakaakari Pava irapiitakeromi intzimayetai, ari iroitsinampaayetairo osavisato. Tema aventura ashirenka oitsinampaantayetya. ⁵¿Itzimikama materone iroitsinampayero osavisato? Iriira aventura ashiretaneri, kantatsiri: “Itomira Pava inatzi irika Jesús.”

Ikinkithatakaantziri Tasorensinkantsi

⁶Tema Cristo ipokake jaka kipatsiki. Iro kantamaitacha, tera intaani ipokake impiinkaantyaaro jiñaana, aña ontzimatyete eejatzii onkpathainkate iriraane, irovamaiteiri. Iri Tasorensinkantsi kinkithatakaantakerori okantakota iroka. Okaratzi iñaaventakaantziri irirori, kyaaryoori onatzi. ⁷Tema mavasatzi japiiyetakero ikantaitzi, “Itomi Pava

inatzi irika Cristo.”* ⁸Iriitajaantake Tasorentsinkantsi kinkithatakaantsiri. Iriitajaantake Pava ñaavaitaintsi joviinkaapaitetakaranki Jesús. Iriitajaantake Pava ñaavaitaintsi ikinkithavaitakotziroranki Jesús tsika inkantya irovamaiteri.* ⁹Tema akempisantziri atziriite ikantayetziri, iri ovatsipero Pava ankempisantairi ikantairi. Jiroka ikantake jiñaaventziri Jesucristo, ikantzi: “Iriitake Notomi irika.” ¹⁰Itzimirika kempisantai-riri Itomi Pava, iriitake kemathairori omapero Jesús itomitari Pava. Iriima kaari kempisantasine, jiitakamatavitakeri Pava, tema ithainkañaanetakeri ikantake “Notomi inatzi Jesús.” ¹¹Jiroka ikantaitakeri: Iri Pava kantakaiyaarone añaashiretantaiyaari, tema atsipashiretaari Itomi. ¹²Intzimerika tsipashiretaiyaarine Itomi ari irañaashiretai. Iriima kaari tsipashiretaiyaarine Itomi Pava, eero jañaashiretai.

Ayoyetai ari ankantaityaani añaashireyetai

¹³Pipairyaapiintairi eerokaite Itomi Pava pikempisantairi. Irootake nosankinantamiro iroka onkantya piyoperotantyaari ari pinkantaitatyeeni pañaayetai apaata. ¹⁴Aventaashirera ankantairi Pava, tema ayoyetzi ikemayetai aririka añaañaatakotero tsika okanta ikovakaa-jaantairi irirori. ¹⁵Ayoyetaira ikemai Pava

aririka amaneri, ayotzita eejatzi ari irimatakairo okaratzi akovakotakeriri. ¹⁶Piñeerika eeroka aparoni iyeki tzimatsiri ikenakaashitane, pamanakotairi, aritake irañaashiretakagairi Pava. Iri noñaaventzi jaka tzimatsiri ikenakaashitane kaari maperotachane onkaariperote. Tema tzimatsi kaariperori ovamaashiretantatsiri. Tera iro noñaavente. Tema tera arite amanakotairi antakerori iroka maperotzirori okaariperotzi. ¹⁷Noñaaventakero “kaariperori kaari omaperotachane,” tera nonkantatye kameethara iroka. Maaroni kaari kameethatatsi, te arite antayetero. Iro kantacha tzimatsi kaariperori kaari ovamaashiretantatsine.

¹⁸Ayoyetzi te irantapiintairo kaariperori ikaratzi itomintaari Pava. Iriira Cristo kempoyaaventaari, eero ikemaansitakaantaari kamaari.

¹⁹Ayoyetai aaka jashiyetai Pava. Iriima osavisatzi, iri ashitaari kamaari, ipinkathariventziri.

²⁰Ayoyetai ipokake Itomi Pava, iri kemathatakaayetairori kyaaryoori. Irootake amatantaarori ayotairi ipaitaitziri “Kyaaryoori.” Atsipashiretaari Kyaaryoori, tema atsipashiretaatyaari itomi. Iriitakera Pava ipaitaitzi “Kyaaryoori,” ipaitaitziri eejatzi “Kañaaneri.” ²¹Notomiite, paamaiyaari oshiyakaarontsi. Ari onkantyaari.

---

* **5.7:** Jovaakakoyeetantakarori pairani iroka osankinarentsi iñaaneki Roma-satziite (Latín), ari jovanaayeetakerori kapicheeni kaari osankinatajaantachane ovakeraini. Jiroka okantzi jovanaayeetakeri: “Mava ikaratzi ñaavaitatsiri inkiteki: Ashitairi, Ñaantsi, Tasorentsinkantsi. Irika mavatsisiri, aparoni jinatzi.” Irootakera iroka ñaantsipayeeni josankinayeetakeri iñaaneki Virakocha ipaitaitakeri “Reina Valera.” * **5.8:** Okaratzi kantakotachari jaka, iriira jiñaaventayeetzi: “Tasorentsinkantsi, Jiña, Iraantsi. Ikaratakera mava, te ompashinete oshiyakaaventachari.” Ikovatzi jaka Juan, iriyotakoperoyeeteri Jesús omapero Itomitari Pava. Mavasatzi jiñaaventziro okaratzi ikantayeetakeri, “Itomi Pava inatzi irika Jesús.” Etanakarori, iriitajaantake Tasorentsinkantsi iyotakaayetakeriri irotyaantaneete Cristo iriyotaantayete. Apitetatsiri, iroora “Jiña” oshiyakaaventachari joviinkatakarakanki Jesús. Irootakera jiñaaventajaantakeri Pava, otzimi osankinainchari Mt. 3.16-17. Mavatsisiri, iroora “Iraantsi” oshiyakaaventacha ikapathainkatakera Jesús jovanaayeetantakarori. Iro jiñaaventajaantakeri Pava isaikantakariranki Jesús otzishiki ikinkithavaitakairi Moisés, Elías tsika onkantya irovamagaiteri. Otzimi osankinainchari Lc. 9.31-35; Jn. 12.27-33.